

Præciseringer om synopsis og eksamen i Kultur-samfundsfaggruppen på hf.

Uddrag af vejledningen til kultur-samfundsfaggruppen, punkt 3.2 og 4.2

Punkt 3.2 omkring synopsis:

Prøveformen i hf tager udgangspunkt i fremstilling af en synopsis, hvorfor der må trænes i udarbejdelse og præsentation af en synopsis på grundlag af et varieret materiale, herunder forskelligt synspunktsmateriale, tabeller m.m., gerne varierende i såvel omfang som sværhedsgrad. Der kan med fordel udarbejdes en vejledning om, hvad der forstås ved en synopsis, herunder retningslinier for indhold, fremstillingsform og præsentation. Der er efterhånden enighed om, at en synopsis indeholder følgende:

- Et overordnet spørgsmål/en problemstilling, der kan være udtryk for en undren – eller et paradoks.
- Et eksempel: Når vi hævder, at menneskerettighederne er naturretslige og universelle, hvorfor bliver de da af nogen opfattet som udtryk for kulturimperialisme?
- En eller flere hypoteser eller spørgsmål, der relaterer sig til det overordnede spørgsmål.
- Et eksempel: Hvorfor er menneskerettighedstanken en grundpille i europæisk selvforståelse, men fx ikke udbredt i Asien?
- Et antal underspørgsmål, som er nødvendige at stille for at få svar på det overordnede spørgsmål.
- Sammendrag af de vigtigste synspunkter fra det udleverede materiale og en henvisning til andet relevant og fagligt materiale.
- En konklusion hvor der tages stilling til de opstillede hypoteser og det overordnede spørgsmål, og hvor de opstillede hypoteser (eller spørgsmål) be- eller afkræftes.
- Problemstilling, hypoteser og konklusion skal i synopsisen være udfoldede. Svarene på underspørgsmålene medtages i stikordsform.

Det er vigtigt at nævne, at en synopsis er et skriftligt produkt, der ikke kan stå alene. Der er tale om et slags arbejdsprodukt ("taleprodukt!"), som kræver en mundtlig formidling på et senere tidspunkt.

Det er nødvendigt, at man beskæftiger sig med fremstilling af synopsis i både de særfaglige og de flerfaglige forløb. Progressionen her kan begynde med at stille spørgsmål til materialet. Herefter kan der udarbejdes hypoteser og mere overordnede spørgsmål.

Som optakt til arbejdet med den egentlige synopsis kan der også øves i, hvornår det er hensigtsmæssigt at anvende stikord, og hvornår man skal arbejde med hele og forklarende sætninger.

Når man overvejer arbejdsformer, bør man altid medtænke, i hvor høj grad emnet, flerfagligt såvel som særfagligt, giver mulighed for udvikling af samarbejdsøvelser, dramatiseringer og rollespil. Endvidere bør man være opmærksom på, i hvor høj grad emnet indbyder til udadrettede aktiviteter, til empiriske undersøgelser i forbindelse med institutions- og virksomhedsbesøg, endvidere museumsbesøg, teaterforestillinger, ekskursioner m.m. Aktiviteter som indgår som en naturlig del i arbejdet med historie, religion og samfundsfag.

4.2 Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve i faggruppen på grundlag af et kendt tema med ukendt bilagsmateriale

af et omfang på 8-12 normalsider. Bilagsmaterialerne fremsendes til censor senest 5 hverdage før 1. prøvedag og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende prøvedage på samme hold.

Eksaminanderne kan vælge at forberede sig til prøven i grupper. Bilagsmaterialet udleveres 3 timer, før den første eksaminand i gruppen skal eksamineres.

I forberedelsestiden udarbejder eksaminanderne en synopsis, idet de på baggrund af det udleverede bilagsmateriale skal opstille, analysere og diskutere en eller flere flerfaglige problemstillinger.

Eksaminationen foregår enkeltvis med en eksaminationstid på 45 minutter pr. eksaminand.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af synopsis suppleret med uddybende spørgsmål af eksaminator.

Bilagsmaterialet til den mundtlige prøve bør indeholde et varieret materiale (tekst, tabel, diagram, billeder, etc.) som giver eksaminanden mulighed for at anvende viden, begreber, teorier og metoder fra de fag der indgår i kultur- og samfundsfaggruppen. Der kan også være tale om hjemmesider, film, lyd osv., f.eks. lagret på en dvd eller cd-rom. Materialet udstyres med en overskrift, som er fuldstændig identisk med overskriften til det tema fra undervisningen, der henvises til i Undervisningsbeskrivelsen. Der udarbejdes et antal eksamenssæt svarende til antal eksamensenheder plus 3, således den sidste eksamensenhed altid har mindst 4 opgaver at vælge imellem. Hvis et hold fx består af 28 kursister og de vælger at gå til prøven i 5 grupper a 4, 2 grupper a 2 og 4 individuelle er der 11 eksamensenheder og der skal følgelig udarbejdes 14 forskellige opgaver.

Der må forekomme gengangere, således at et prøvemateriale højst må anvendes ved eksamination af tre eksamensenheder den samme dag og ikke ved følgende prøvedage på samme hold.

Prøvematerialet og undervisningsbeskrivelser sendes til censor senest 5 arbejdsdage inden prøvens afholdelse.

Hver eksamensenhed tildeles ved anonym lodtrækning den samme opgave. Forberedelsestiden anvendes til udarbejdelse af en synopsis. En synopsis kan karakteriseres som en tekst, der ikke kan stå alene, men forudsætter en senere uddybning i en mundtlig præsentation og efterfølgende dialog.

Synopsen er således ikke den færdige besvarelse, men en forkortet og koncentreret udgave. Hvor den traditionelle skriftlige opgave er lukket og afsluttet, er synopsen karakteriseret ved at være åben for uddybninger og tilføjelser, og indeholder momenter, som lægger op til dialog. Den mundtlige fremlæggelse struktureres ved hjælp af synopsen. På den måde fungerer synopsen som et talepapir, som fastholder den røde tråd i fremlæggelsen. For tilhørerne giver synopsen sammen med fremlæggelsen både et auditivt og visuelt indtryk og bidrager dermed til at fastholde opmærksomheden.

Synopsen udleveres til censor(er) og eksaminator(er). Synopsen er således ikke på forhånd kendt af censor, ligesom der ikke i eksamenstiden er afsat tid til en gennemlæsning af synopsen. Den enkelte eksaminand kan beholde synopsen i ventetiden, mens de øvrige i gruppen eksamineres.

Selve prøven er individuel. Hvis en eksamensenhed er på mere end 1 eksaminand venter de resterende i forberedelseslokalet. Eksaminanden starter normalt med en mundtlig fremlæggelse. Heri indgår som minimum en præsentation af problemstilling(er), konklusion(er) og anvendte metoder. Eventuelt parallelmateriale fra undervisningen kan inddrages. Der gives god tid til denne del, så eksaminanden får lejlighed til at demonstrere selvstændighed. Den efterfølgende del vil forme sig som en samtale mellem eksaminator(er), eksaminand og censor(er), hvor punkter fra den mundtlige fremlæggelse uddybes, ligesom der kan kobles til faglige perspektiver, som ikke er berørt.

Der afsættes god tid til bedømmelse, da der er tre fag i spil.

Afklaring af spørgsmål vedrørende eksamen

En række spørgsmål vedr. eksamen forsøges afklaret nedenfor:

- Eksamensgrundlaget:

Eksamensgrundlaget er de gennemgåede flerfaglige forløb, jfr. undervisningsbeskrivelserne. Dette drejer sig både om forløb, hvor alle fag (historie, religion og samfundsfag) er indgået *og* om forløb, hvor kun to af fagene har været inddraget!

- Bilagsmaterialet:

Det ukendte tekstmateriale består af 8-12 normalsider, hvor en normalside er 1.300 bogstaver, jfr. eksamensbekendtgørelsen, bilag 2.

Bilagsmateriale til forløb, hvor kun to af de tre fag indgår, skal indeholde tekster fra de indgåede fag. Under eksaminationen skal det sikres at det 3. fag inddrages. Fx: Hvilke vinkler ville det ”manglende” fag lægge på dette tema? Vil det være relevant at inddrage det 3. fag? Perspektivering til andre forløb, hvor der har været arbejdet med tilsvarende kompetencer er en oplagt mulighed.

I vejledningen er forklaret hvorledes man udregner antal bilagssæt pr. hold (mindst 4 muligheder at vælge imellem for sidste gruppe/eksaminand), ligesom det fremgår af vejledningen hvilke materialetyper der kan indgå i det såkaldte bilagssæt.

Der skal ikke udarbejdes spørgsmål til bilagsmaterialet, men det skal fremgå tydeligt af materialet, hvilket forløb fra undervisningen der henvises til (jfr. vejledningen).

- Gruppevis/individuel forberedelse?

Den enkelte kursist beslutter selv om han/hun vil forberede sig i grupper eller individuelt. Der kan indenfor hvert hold både være gruppeforberedelse og individuel forberedelse. Det er således ikke et krav, at holdet enten skal forberede sig i grupper eller individuelt. Det er op til det enkelte kursus at beslutte, hvor store grupper der skal arbejdes i.

Det anbefales at grupperne er på højst 2-3 personer.

- Trækning af spørgsmål:

Hverken censor eller eksaminator behøver at være til stede ved trækningen, da alle eksamenssæt er forsynet med kendte overskrifter fra Undervisningsbeskrivelsen. Jfr. eksamensbekendtgørelsen, §11, stk. 4.

Det er selvfølgelig en stor fordel, at både eksaminator og censor først skal møde op kl. 11, når selve eksaminationerne påbegyndes.

- Skal der udarbejdes en fælles synopsis ved gruppeforberedelse eller skal hver eksaminand skrive en individuel synopsis?

Det er op til den enkelte gruppe at beslutte, om de vil udarbejde en fælles synopsis eller udarbejde individuelle synopsis. Man kan fx forestille sig, at en gruppe beslutter at samarbejde de første 2 timer og herefter bruge den sidste time til enkeltvis at udarbejde en synopsis på basis af gruppedrøftelsen. En gruppe kan også beslutte at aflevere enslydende synopsis, og her afleveres ligeledes én for hver kursist.

- Eksaminationen:

Når forberedelsestiden er slut, starter eksaminationen. Ved gruppeforberedelse vil nogle kursister skulle vente på eksamination. De må i denne periode gerne gøre yderligere notater i deres synopsis, som i så fald også kan medbringes i eksamenslokalet. Alt, også materiale fra undervisningen, kan medbringes i eksamenslokalet, jfr. Eksamensbekendtgørelsens § 14 stk. 1. (Det siger sig selv, at ikke-eksaminerede kursister skal vente i forberedelseslokalet, mens eksaminerede kursister ikke må befinde sig her). Det er alene den mundtlige præstation, der bedømmes, ikke synopsis.

Kursisterne må ikke have adgang til internet/mail i forberedelsestiden og må naturligvis ikke kommunikere på mobiltelefon.

Under eksaminationen vil de tre fags kompetencer være til stede i lokalet. Eksaminator forestår eksaminationen, medens censor(er) også kan stille spørgsmål.

Ved eksamination i tekstmateriale med to fag repræsenteret, skal eksaminationen sikre at det 3. fag inddrages på relevant vis, således at eksaminanden får mulighed for at blive evalueret i alle tre fag.

Grundlaget for bedømmelsen er opfyldelsen af de faglige *mål*. Det er derfor vigtigt at eksaminationen giver eksaminanden mulighed for at vise i hvor høj grad han/hun opfylder disse mål.

Særfagligt indhold gennemgået som særfaglig undervisning kan inddrages i eksaminationen, såfremt det er relevant i forhold til det givne materiale.

Træning i undervisningen

For mange kursister vil synopsis være en ny genre, som de kan have vanskeligt ved at håndtere. Derfor bør der i undervisningen arbejdes intensivt med at udarbejde synopsis. Det kan være frugtbart at tage udgangspunkt i dispositionen og udarbejde dispositioner til et mindre og lukket materiale med én velafgrænset problemstilling. Senere i forløbet åbnes materialet (muligheder for diskussion, perspektivering, flere fag), ligesom der forekommer flere problemstillinger, således der skal træffes kvalificerede valg omkring udformning af problemformulering. I undervisningen kan der anvendes eksemplariske synopsis til at illustrere faldgruberne (den intetsigende kortfattede – den intetsigende detaljerede), ligesom holdet i fællesskab (fx ved hjælp af pc og projektor) kan arbejde med at skrive en synopsis op i kvalitet.

Parallelt arbejdes der med mundtlige oplæg, således sammenhængen mellem den gode (dårlige) synopsis og det gode (dårlige) mundtlige oplæg erfares. Systematisk brug af responsgrupper kan bidrage til fremme af refleksionen: Hvilke karakteristika har den gode synopsis?

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de **faglige mål**, som er angivet i læreplanen, punkt 2.1. og gengives her:

”Der lægges i bedømmelsen vægt på eksaminandens evne til at:

- dokumentere en eller flere faglige problemstillinger*
- anlægge forskellige faglige synsvinkler på det udleverede materiale*
- karakterisere og analysere materiale, herunder skelne mellem beskrivelse og vurdering*
- anvende og kombinere viden fra fagenes kernestof*
- anvende og kombinere begreber, teorier og metoder fra faggruppens fag*
- indgå i faglig dialog*
- perspektivere til relevant kernestof og emneområder fra undervisningsbeskrivelsen*
- formulere sig selvstændigt og kritisk om faglige problemstillinger*
- fremstille et sagsforhold på en klar og overskuelig måde*
- disponere og strukturere eksaminationstiden.*

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation.”